

Nr 68.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges övergång till ett på engelsk mätningssystem byggt skeppsmätningssystem m. m.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under tionde huvudtiteln (punkt 11) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna till Skeppsmätningssystemet: Avlöningar ett förslagsanslag av 65 000 kronor och till Skeppsmätningssystemet: Omkostnader ett förslagsanslag av 16 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 119, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 27 februari 1953, föreslagit riksdagen dels godkänna att vid tidpunkt, som Kungl. Maj:t äger bestämma, Sverige övergår till ett på engelsk mätningssystem byggt skeppsmätningssystem, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vid tidpunkt, som Kungl. Maj:t äger bestämma, för Sveriges del godkänna 1947 års konvention om ett enhetligt skeppsmätningssystem ävensom sådana ändringar i konventionen och de till konventionen fogade skeppsmätningsreglerna, som framdeles kan beslutas av de fördragsslutande parterna, i den mån dessa ändringar icke kräver författningsändringar av beskaffenhet att påkalla riksdagens medverkan, dels ock å riksstaten för budgetåret 1953/54 under tionde huvudtiteln anvisa till Skeppsmätningssystemet: Avlöningar ett förslagsanslag av 64 600 kronor och till Skeppsmätningssystemet: Omkostnader ett förslagsanslag av 15 700 kronor.

Fråga angående godkännande av 1947 års konvention om ett enhetligt skeppsmätningssystem.

Vårt land intager för närvarande en särställning på skeppsmätningens område. Medan nästan samtliga övriga sjöfartsidkande nationer tillämpar på engelska skeppsmätningssystem och engelsk praxis byggda skeppsmätningssystem, använder Sverige äldre tyska mätningssystem. Detta förhållande medför nackdelar av olika slag, särskilt för sjöfartsnäringen.

På det internationella planet har man länge strävat efter likformighet inom skeppsmätningen i skilda länder. År 1939 rekommenderade Nationernas förbund ett förslag till internationella skeppsmätningssystem, vilket i allt väsentligt kan betecknas som en uppteckning av det engelska mätningssystemet.

systemet. Efter initiativ från norsk sida undertecknade representanter för ett antal länder, däribland Sverige, år 1947 i Oslo en konvention om ett enhetligt skeppsmätningssystem. I denna konvention, som hittills icke trätt i kraft därför att ännu ej fem stater ratificerat densamma, förbinder sig de fördragsslutande parterna att tillämpa de internationella skeppsmätningsreglerna. Till behandling föreligger nu frågan om Sveriges ratifikation av denna konvention.

I propositionen föreslås att Sverige övergår till ett på engelsk mätningssystem byggt skeppsmätningssystem. Med hänsyn bl. a. till att i Storbritannien fråga uppkommit om en viss modifikation i de nuvarande engelska mätningssystemen, har det icke ansetts lämpligt, att Sverige nu slutligt bestämmer sig för den utformning av den engelska mätningssystemet, som innefattas i de internationella skeppsmätningssystemen, utan det föreslås skola ankomma på Kungl. Maj:t att under hänsynstagande till föreliggande förhållanden besluta såväl när övergången skall ske som huruvida de internationella skeppsmätningssystemen eller någon annan form av det engelska mätningssystemet skall antagas.

Då Sverige icke nu anses böra binda sig för en övergång till de internationella skeppsmätningssystemen, kan vårt land ej omedelbart ratificera 1947 års Oslokonvention. Därest det emellertid senare befinnes ändamålsenligt, att Sverige antager de internationella reglerna, anses vårt land icke böra undandraga sig ett internationellt samarbete på området, utan torde Sverige i så fall böra ratificera konventionen. I propositionen begäres därför bemyndigande för Kungl. Maj:t att vid tidpunkt, som Kungl. Maj:t äger bestämma, godkänna konventionen. Bemyndigande begäres dessutom för Kungl. Maj:t att godkänna sådana ändringar i konventionen och de till denna fogade internationella skeppsmätningssystemen, vilka framdeles kan komma att beslutas av de fördragsslutande parterna, i den mån dessa ändringar icke kräver författningsändringar av beskaffenhet att påkalla riksdagens medverkan.

Organisations- och anslagsfrågor.

I anslutning till den förordade övergången till de internationella skeppsmätningssystemen har kommerskollegium föreslagit, att det svenska skeppsmätningssystemet omorganiseras från och med den 1 januari 1955. Kollegium har samtidigt understrukit, att det föreligger behov att modernisera och effektivisera det svenska skeppsmätningssystemet oberoende av vilka mätningssystem som tillämpas.

Huvudlinjerna i kommerskollegiets omorganisationsförslag är följande. Skeppsmätarbefattningarna omvandlas i allmänhet till heltidstjänster och inordnas i det allmänna statliga avlöningssystemet. Skeppsmätarna skall icke längre avlönas med sportler utan erhålla fast lön och statsverket skall liksom för övriga statstjänstemän svara för förekommande omkostnader

m. m. Organisationen koncentreras till ett fåtal orter med ett behöfligt antal skeppsmätare placerade på varje sådan ort. Såsom centralorter i den nya organisationen föreslås Stockholm, Göteborg och Malmö. Därjämte skall arvodesavlönade skeppsmätare, för vilka skeppsmätningen fortfarande blir bisyssla, finnas i Luleå och på ytterligare en plats vid norrlandskusten samt i Oskarshamn eller Kalmar. Beträffande kontrollen över skeppsmätningen föreslås, att de nuvarande kontrollörsbefattningarna indrages samt att tullkamrarna befrias från det gransknings- och utskrivningsarbete, som för närvarande åligger dem. I stället koncentreras, på motsvarande sätt som i flertalet andra länder, kontrollen och utfärdandet av mätbrev till kommerskollegium, vars skeppsmätningsavdelning inom sjöfartsbyrån utbygges. Beträffande vissa typer av fartyg ävensom i en del andra fall anses dock möjlighet böra finnas att delegera centralmyndighetens kontroll och rätt att utfärda mätbrev till den främste av skeppsmätarna på envar av nyssnämnda tre centralorter. Mot de sålunda angivna huvudlinjerna för omorganisationen har i stort sett icke rests några invändningar i remissyttrandena. Dock har från några håll önskemål framförts om en decentralisering av utfärdandet av mätbrev.

Beträffande uppkommande övergångskostnader av olika slag har kommerskollegium föreslagit, att desamma skall få bestridas från fonden för beredande av fyllnadsarvoden och tilläggsersättningar åt skeppsmätare. Behållningen i denna fond utgjorde vid ingången av löpande budgetår över 500 000 kronor. Vad som återstår av fonden, sedan övergångskostnaderna bestritts, bör enligt kollegium tillföras handels- och sjöfartsfonden, att användas till ändamål som är till gagn för den svenska sjöfartsnäringen. Statskontoret, som icke har något att erinra mot att fonden tages i anspråk för att täcka övergångskostnaderna, anser däremot, att fondens återstående behållning bör tillföras riksstatens inkomstsida. Från skeppsmätarhåll har uttalats önskemål om att fondmedlen användes uteslutande för ändamål, som sammanhänger med skeppsmätningstväsandet.

Skeppsmätningssavgifterna bör enligt kommerskollegium bibehållas och uppföras såsom en inkomstpost i riksstaten. Kollegium anser, att sjöfarten liksom hittills bör svara för kostnaderna för mätningen och att staten i sista hand blott bör bestrida kostnaderna för kontrollorganisationen. Kollegium förordar i enlighet härmed, att skeppsmätningssavgifterna uppräknas så att de kan beräknas täcka kostnaderna för den nya lokala skeppsmätningssorganisationen. Med hänsyn till att efter en övergång till de internationella skeppsmätningssreglerna uppbörden av skeppsmätningssavgifter kommer att sjunka väsentligt på grund av bortfallandet av flertalet mätningar av utländska fartyg, erfordras enligt kollegiets beräkningar en höjning av avgifterna med cirka 50 procent för att den förordade kostnadstäckningen skall erhållas. Statskontoret anser, att det bör övervägas, huruvida det icke är rimligt, att sjöfartsnäringen även får bära — helt eller delvis — kostnaderna för kontrollorganisationen. Några sjöfartsorganisationer gör däremot invändningar mot en avgiftshöjning. Bl. a. framhålles att skeppsmätningen huvudsakligen sker för att tillvarata allmänna intressen.

De av kommerskollegium föreslagna huvudlinjerna för en omorganisation av det svenska skeppsmätningstväsendet anser departementschefen sig kunna tillstyrka. Utfärdandet av mätbrev anses emellertid så långt detta utan åsidosättande av tillbörlig kontroll lämpligen kan ske böra delegeras till de mest kvalificerade av skeppsmätarna. Den nya organisationen synes departementschefen böra träda i kraft den 1 januari 1955 även om Sverige då icke samtidigt kan övergå till den engelska skeppsmätningemetoden. Organisationen torde i så fall behöva kompletteras med ytterligare ett antal arvodesavlönade skeppsmätare, för vilka skeppsmätningen är bisyssla. Till frågorna om antalet befattningshavare och deras lönegradsplacering samt detaljutformningen i övrigt av den nya organisationen synes ställning böra tagas först i samband med behandlingen av medelsanvisningen för budgetåret 1954/55.

Kommerskollegiets förslag att medel från fonden för beredande av fyllnadsarvoden och tilläggsersättningar åt skeppsmätare skall få användas för olika övergångskostnader i samband med Sveriges byte av mättningsregel och omorganisationen av skeppsmätningstväsendet synes departementschefen böra godtagas. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, torde, framhåller departementschefen, i fall av behov fondens medel redan under innevarande och nästa budgetår få tagas i anspråk för sådana kostnader och för utgifter vilka, därest de uppskötas, skulle få karaktären av övergångskostnader, exempelvis vissa utgifter för anskaffning av maskiner och annan utrustning. Till frågan om användningen av fondens återstående behållning, sedan övergångskostnaderna bestritts, synes ställning böra tagas i ett senare sammanhang, då bl. a. storleken av ifrågavarande behållning kan med större säkerhet beräknas.

Departementschefen tillstyrker vidare, att skeppsmätningssavgifterna bibehållas och efter omorganisationen uppföres i riksstaten såsom en inkomstpost. Beträffande såväl skeppsmätningen som skeppsmätningsskontrollen gäller att densamma tillgodoser flera olika parters intressen. Departementschefen anser sig kunna tillstyrka kollegiets förslag, att avgifterna skall avvägas så att de kommer att täcka kostnaderna för den lokala skeppsmätningssorganisationen. Härvid synes i ifrågavarande kostnader böra inräknas utgifterna för personalens pensionering samt lokalkostnader. Det förutsättes få ankomma på kommerskollegium att med iakttagande av nu angivna riktlinjer inkomma med förslag till nya bestämmelser om skeppsmätningssavgifter.

Vad angår kommerskollegiets äskanden angående anslag till skeppsmätningstväsendet för budgetåret 1953/54 tillstyrker departementschefen, att envar av de tre skeppsmätningsskontrollörerna jämväl under nästa budgetår erhåller ett årsarvode av 20 000 kronor. Medel för ändamålet synes böra anvisas å riksstaten. I anledning härav och på grund av den år 1952 genomförda höjningen av dagarvudet åt vikarie för skeppsmätningsskontrollör föreslås, att förslagsanslaget till Skeppsmätningstväsendet: Avlöningar för nästa budgetår uppräknas med 24 400 kronor till 64 600 kronor.

Under skeppsmätningstväsendets omkostnadsanslag föreslås ytterligare 1 000

kronor skola anvisas till reseersättningar. Några medel till anskaffning av elektriska räknemaskiner synes däremot icke böra anvisas under anslaget. Därest riksdagen icke har något att erinra mot vad tidigare förordats beträffande användningen av fonden för beredande av fyllnadsarvoden och tilläggsersättningar åt skeppsmätare, torde, framhåller departementschefen, fondens medel få anlitas för ifrågavarande anskaffning, som kommer den nya organisationen till godo. Departementschefen tillstyrker därför, att förslagsanslaget till Skeppsmätningssväsendet: Omkostnader för nästa budgetår höjes med 1 000 kronor till 15 700 kronor.

Utskottet.

Utskottet anser påtagliga fördelar vara förenade med förslaget om Sveriges övergång till ett på engelsk mätningssystem byggt skeppsmätningssystem och tillstyrker alltså, att principbeslut nu fattas härom. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, när övergången skall äga rum. I anslutning härtill vill utskottet föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att för Sveriges del vid tidpunkt, som Kungl. Maj:t äger bestämma, godkänna 1947 års Oslokonvention om ett enhetligt skeppsmätningssystem. På av departementschefen anförda skäl biträdes förslaget om bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna sådana ändringar i konventionen och de till konventionen fogade internationella skeppsmätningssystemens regler, vilka framdeles kunna komma att beslutas, i den mån dessa ändringar icke kräva författningsändringar av beskaffenhet att påkalla riksdagens medverkan.

Vad härefter beträffar det av kommerskollegium framlagda förslaget till omorganisation av det svenska skeppsmätningssväsendet anser utskottet de angivna huvudlinjerna i förslaget böra godtagas. Detta innebär, bland annat, en övergång för skeppsmätarnas del från sportelavlönning till fasta löner och en delvis därmed sammanhängande reducering av antalet skeppsmätningssväsende-distrikt. Utskottet har icke något att erinra mot att medel från fonden för beredande av fyllnadsarvoden och tilläggsersättningar åt skeppsmätare skola få användas för att täcka vissa övergångskostnader. Vad departementschefen i samband härmed anført och föreslagit synes jämväl böra godtagas.

Den verkställda beräkningen av de äskade avlönings- och omkostnadsanslagen har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

1) godkänna att vid tidpunkt, som Kungl. Maj:t äger bestämma, Sverige övergår till ett på engelsk mätningssystem byggt skeppsmätningssystem;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid tidpunkt, som Kungl. Maj:t äger bestämma, för Sveriges del godkänna 1947 års konvention om ett enhetligt skeppsmätningssystem ävensom sådana ändringar i konventionen och de till konventionen

fogade skeppsmättningsreglerna, som framdeles kunna beslutas av de fördragsslutande parterna, i den mån dessa ändringar icke kräva författningsändringar av beskaffenhet att påkalla riksdagens medverkan;

3) för budgetåret 1953/54 under tionde huvudtiteln anvisa

a) till *Skeppsmättningsväsendet: Avlöningar* ett förslagsanslag av 64 600 kronor;

b) till *Skeppsmättningsväsendet: Omkostnader* ett förslagsanslag av 15 700 kronor.

Stockholm den 17 april 1953.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Närvarande: se under utlåtandet nr 67.